NARVIK KOMMUNE

Futurum

Foto: Markus Eriksson

Foto: Haakon Daae Brensholm

2024

Stetindprogrammet

Veikart for bærekraftig utvikling i næringslivet

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

Foto: Emil Sollie Brixton Framnes

Foto: Marcela Cardenas

Foto: Jan Arne Pettersen

Innhold

I. Om veikartet og oppbyggingen	**3**
II. Trinn 1 - Kartlegging og analyse	**4**
III. Trinn 2 - Bevisstgjøring og involvering av ansatte	**5-8**
IV. Trinn 3 - Utviklingsaktiviteter	**9**
V. Trinn 4 - Implementering, måling og rapportering	**10-12**

Fint å vite:
Per 24.05.2024 er det 57 bedrifter som er sertifisert i Miljøfyrtårn, og 15 bedrifter er i en prosess for å bli sertifisert.
Kilde: Miljøfyrtårn

Tips:
Hvis du synes det er greit med dårlig luftkvalitet og stadig varierende klima, ikke implementer bærekraft i din bedrift.

Hvordan:
Forkast veikartet, men husk å kildesorter, for andres del i alle fall.

Næringslivet i Narvik kommune strekker seg langt for å bidra inn i det grønne skiftet.

Om veikartet og oppbyggingen

Vi ønsker å sette felles mål og strategier for å oppnå redusert klimagassutslipp, dette ved å utarbeide felles verdigrunnlag.

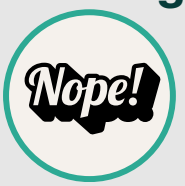
Hva kan jeg forvente?
Enkle anbefalinger og henvisninger til eksisterende verktøy.

Hvorfor?
Fordi det stadig utvikles nye krav, løsninger og anbefalinger. Stetindprogrammet er et levende dokument som har som mål å gi det lokale næringslivet et oppdatert veikart i en verden med raske endringer innenfor bærekraft.

Slik bruker du veikartet

Modenhetsskalaen er et hjelpemiddel for bedrifter for å identifisere sitt nåværende nivå og finne det beste utgangspunktet for videre utvikling. Det vil sikre at bærekraftsarbeidet blir målrettet og effektivt. I hvert trinn finnes det noen utsagn som mange kan kjenne seg igjen i, det trinnet som treffer best, er det trinnet som er hensiktsmessig å starte.

Trinnene og modenhetsskala med ambisjonsnivå

TRINN 1
BÆREKRAFT - FOR NOE VAS!

"Vår eneste oppgave er å skape profitt for våre eiere".

Bærekraft er ikke et tema.

Ikke oppmerksom på eget fotavtrykk.

Kortsiktig profitt til eiere er det viktigste målet.

Trinn 2
HVA, KREVER KUNDEN BÆREKRAFT?

"Vi oppfyller lover og regler".

Akseptert nødvendig og pålagt aktivitet.

Fokus på gjeldende krav og bærekraft.

Hovedsakelig motivert av ytre press.

TRINN 3
VERDEN BLIR GRØNN - VI BLIR MED!

"Vi reduserer risiko og kostnader".

Tema i ledelse og styremøter.

Ressurs-effektivisering og risikoreduksjon.

Klar over endringene, avventer situasjon.

TRINN 4
VI SKAL BLI VERDENSMESTER I BÆREKRAFT!

"Vi skaper verdi og konkurransekraft, og endrer hele forretningslogikken".

Bærekrafts- strategi forankret i ledelsen.

Systematisk tilnærming og innovasjons-ledelse.

Hovedsakelig motivert av muligheter.

Verdi drevet formåls-paragraf.

Mål om netto positivt miljø - /samfunns-bidrag.

Samarbeid for større samfunns-endringer.

Kilde: Modenhetsskala er inspirert av Future Frog AS, og trinnene fra BDO (https://www.bdo.no)

Trinn 1 Kartlegging og analyse

Bærekraft - for noe vås!

Bærekraft kan kanskje for noen virke nytt og til dels unødvendig bruk av tid og ressurser. Trinn 1 er derfor uhyre viktig, dette er fordi vi mener at i tillegg til å forstå helhetsbilde om hva bærekraft betyr for din bedrift, vil ikke bedriften lykkes med bærekraftig utvikling før det er forankret i styret og ledelsen. Det handler om å forstå hvordan bærekraft for fremtiden vil påvirke de ulike bransjene. Investering i bærekraftsarbeidet i en tidlig fase kan være avgjørende i konkurransen for fremtiden. En holdningsendring kreves. I dette øyeblikket jobber mange med grønne forretningsmodeller med mål om å skape profitt, er du da villig til å la muligheten gå fra deg?

01 Vesentlighetsanalyse

Hva

Vesentlig.no hjelper foretaket med å få oversikt og forstå hvordan virksomheten påvirker miljø, arbeidsmiljø og samfunn. Målet er at det skal være et verktøy som er enkelt å bruke og nyttig for alle typer virksomheter. Her tar man stilling til en aktsomhetsvurdering også.
https://vesentlig.no/

Hvorfor

Bedriften får god oversikt om hvordan dere påvirker mennesker og miljø, samt hvor man kan bli mer bærekraftig. Åpenhet gjør at man viser omgivelsene hvordan virksomheten jobber med bærekraft, og får nyttige innspill tilbake. Styringsinformasjonen man får kan brukes i strategier og videre arbeid med mål og tiltak.

02 Bærekraftskompasset

Hva

Bærekraftskompasset gir en oversikt over lover, krav og rapportering som er tilknyttet bærekraft, og som kan treffe din bedrift.
https://www.bdo.no/baerekraftskompasset

Hvorfor

Verktøyet hjelper deg å identifisere de lover, krav og rapporteringer din bedrift er omfattet av. Det er også mulighet for å legge inn agne tall, slik at man for fremtiden kan se hvordan virksomheten kan påvirkes.

03 Verdikjedeanalyse

Hva

Analyse av verdiskapingsprosessen i et foretak har til hensikt å identifisere og videreutvikle egenskaper som kan gi foretaket et eller flere konkurransefortrinn.
https://estudie.no/verdikjede-analyse/

Hvorfor

Ved å utføre verdikjedeanalyse får en detaljert kunnskap om bedriften fordi den gir indikatorer på kostnadsbruk, identifisere endringsmulighetene, noe som er nødvendig for å definere bedriftens begrensinger. Det handler om å være bevisst egen verdikjede og vite hvor man er i andres verdikjede.

04 Modenhetsvurdering og ambisjonsnivå

Hva

Når en vurderer modenhet og ambisjonsnivået er det noen sentrale spørsmål man kan stille:
Hva er bedriftens viktigste bærekraftsarbeid i dag?
Bygger det konkurransekraft- og hvorfor?
Hvor på modenhetsskalaen er man, og hva er riktig ambisjon?
Hvem i bedriften bør inkluderes i diskusjonen?
Se tabell på side 3.

Hvorfor

Å tenke gjennom disse spørsmålene kan bidra til at man kommer i gang med en prosess, der hvor man kan se for seg hvordan man kan snu dagens strategi om til en bærekraftsstrategi. Målet er å bevisstgjøre bedrifter om at bærekraftsarbeid kan skape konkurransekraft.

Trinn 2 Bevisstgjøring og involvering av ansatte

Hva - krever kunden bærekraft?

For at den strategiske prosessen skal være god, er involvering av ansatte nøkkelen. Selve strategiarbeidet ligger oftest på ledelsesnivå, men involvering er viktig. Bevisstgjøring, kompetanseheving og felles forståelse av hva bærekraft betyr for bedriften, gjør at bærekraft blir en del av organisasjonsidentiteten, og er avgjørende for å fremme integrering av bærekraft. Først må bærekraft inn i bedriftens strategi, etterfulgt av endringer i forretningsmodellen som kan endre hele forretningslogikken. Ansatte med bærekraftsansvar vil kunne fungere som motivatorer som engasjerer andre ansatte.

01 Utvikle bærekraftsløfter

Hva

Bærekraftsløftet er en kraftsamling for å nå de 17 bærekraftsmålene, og de 169 delmålene som Norge og resten av verden har stilt seg bak. Skal vi lykkes med dette må vi tenke globalt, og handle lokalt. Bærekraft må bety noe der vi bor, og for hvordan vi lever livene våre, det handler også om bærekraftig verdiskaping. Ved å sette sosial kapital, økonomisk kapital og miljøverdier i verdiskapende system når vi bærekraftsmålene enda raskere.

Kilde:
https://www.ks.no/Berekraftsloftet

Hvordan

- Evaluering, data og standardisering. Uten at vi har en måte å snakke om effekter og resultater på tvers av byer og lokalsamfunn mangler vi et grunnlag for å snakke sammen om bærekraftig verdiskaping.
- Politikkutvikling, samfunnsplanlegging og budsjettering. Det vi evaluerer og lærer skal ha konsekvens for prioriteringer, og vi må kunne se sammenhengen mellom det vi oppnår og de ressursene vi bruker for å se hvor vi får mest igjen for innsatsen.
- Samarbeid med næringslivet, innovative anskaffelser og innovasjon. Det er lite trolig at byer og lokalsamfunn klarer å nå bærekraftsmålene alene. Vi trenger å koble sammen ressursene, og kompetanse, som finnes på tvers av sektorer.
- Organisering og bærekraftig ledelse. Måten vi leder arbeidet, og organiserer oppgavene, betyr mye for om ressursene trekker i samme retning. Ansatte og ledere må ha kunnskap og forutsetninger for å utfordre etablert praksis og utvikle bedre praksis og løsninger mot et felles bakteppe.

Fortsetter

02 Utvikle planer

Hva	Hvorfor
1.Handlingsplaner, tiltaksplan og Key Performance Indicators (KPI-er) for oppfølging av arbeidet. https://innovasjonnorge.no/handlingsplan	1. Å kartlegge risiko i virksomheten gir oversikt over hva som må forbedres. Der etter ser vi på prioriteringene som bør komme først for så å vurdere hvilke tiltak som skal gjennomføres til gitt tidspunkt. Gjennom KPI-er kan man evaluere måloppnåelsen.
2. Utvikle implementeringsplan med tydelig ansvarsfordeling og milepæler. https://dfo.no/virksomhetsstyring/veiledning-til-internkontroll/	2. All endring skaper endringsmotstand, i alle fall til det motsatte er bevist. Det er derfor viktig at alle endringsprosesser i virksomheten støttes opp av en implementeringsplan (implementeringsstrategi). Den forklarer hvordan endringen skal gjennomføres og implementeres som en naturlig del av den eksisterende bedriften og verdiskapingsprosessen.
3. Utvikle kommunikasjonsplan. https://innovasjonnorge.no/god-kommunikasjonspraksis	3. Omdømme til virksomheten henger tett sammen med god bærekraftskommunikasjon. Noen ganger kan det være avgjørende for markedsandeler og hvordan definerte målgrupper anser virksomheten, og hvorvidt de kjøper produktet eller tjenesten. For å overbevise forbrukere eller interessenter om at bedriften jobber helhetlig og troverdig med bærekraft, må kommunikasjonen om bærekraftsarbeidet være ærlig, konkret og understøttet av dokumentasjon.

03 Bevisstgjøring og kompetanseheving gjennom digitale kurs og verktøy

Hva	Hvorfor
1.Digital Norway gratis nettbasert kurs https://digitalnorway.com/kurs/ Verktøykasse bærekraft https://digitalverktøykasse	1.Digital Norway tilbyr et lavterskel introduksjonskurs på nett. Her får man en innføring i hva sirkulærøkonomi er og hvordan man skaper en sirkulær forretningsmodell, bærekraft og lønnsomhet og bærekraft og digitalisering. Den digitale verktøykassen for bærekraft er utviklet av Digital Norway. Her finner du praktiske oppgaver som hjelper deg med å definere prioriteringer for virksomhetens bærekraftstiltak, sette mål, og forankre det hele i forretningsmodellen og det daglige arbeidet deres. Den kan brukes sammen med de andre kursene til Digital Norway. Modulen er bygget opp etter bærekraftskompasset.
2. Kommunesektorens organisasjon (KS) – Vis vei for bærekraftig utvikling https://www.ks.no/fagomrader/barekraftsmalene/	2.KS er kommunesektorens interesseorganisasjon, der medlemmene er alle kommuner og fylkeskommuner. Selv om det er en arbeidsgiverorganisasjon for offentlig sektor, tilbyr de en overordnet og generell innføring i bærekraft. Det foreslås tiltak som både kommunene - og privat næringsliv kan anvende. KS anbefaler også andre nettsteder som er vedr å besøke når man jobber med bærekraftig utvikling. «Ingen kan gjøre alt. Alle kan gjøre noe.»
3.Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) https://anskaffelser.no/berekraftige-offentlege-anskaffingar	3.For å komme i gang med grønne anskaffelser har DFØ veileder som introduserer hva grønne anskaffelser er. For offentlig virksomhet veiledes det i hvilke gode klima- og miljøkrav som kan stilles. Kjennskap til krav det offentlige vil kunne stille, gir det private næringslivet mulighet til å påvirke hvilket krav som er mest relevant for det offentlige å stille. Det er også ønskelig at man selv stiller krav til sine leverandører. Klima og miljø, arbeidslivskriminalitet, menneskerett og universell utforming er viktige temaer. Din virksomhet kan ta grep tidlig for å stå sterkere i konkurransen om offentlige varer og tjenester, og for at Norge skal nå sine klima- og miljømål. Det offentlige vil kunne påvirke markedet i en retning som gjør at Norge når sine viktigste samfunnsmål, og samtidig forsterke det norske næringslivs konkurranseevne.

Fortsetter

03 Bevisstgjøring og kompetanseheving gjennom digitale kurs og verktøy forts.

Hva	Hvorfor
4.United Nations Global Compact Norway https://globalcompact.no/ https://En-veiledning-til-omstillingsplaner-for-norske-virksomheter/pdf	4.UN Global Compact er en organisasjon som jobber tett på mange bærekraftsprosjekter, som fungerer som FNs organisasjon for bærekraftig næringsliv. De har lansert et konkret verktøy for omstillingsplaner i næringslivet. Veiledningen er åpen for alle norske virksomheter. I tillegg får du tilgang til magasin og flere podkast med siste nytt om bærekraft på hjemmesiden.
5.Skift -Næringslivets klimaledere https://www.skiftnorge.no/laeringsarenaer	5.Skift sine læringsarenaer er for bedrifter som ønsker å engasjere seg, som vil bidra til et mer bærekraftig næringsliv. Det er utviklet 10 prinsipper for ulike temaer. Grønnvaskingsplakat, grønt innkjøpsvett, sirkulært næringsliv, bærekraft i økonomifunksjonen, strakstiltak for klimatilpasning og bærekraftig matsystem.

Trinn 3 Utviklingsaktiviteter

Verden blir grønn - vi blir med!

I utviklingsfasen ønsker vi å ta steget fra bevisstgjøring og analyse, til det er beskrevet hvordan det kan implementeres, til en eller flere handling/-er. Når det er forankret og beskrevet i planer og strategier hvilke aktiviteter som er mest hensiktsmessig for bedriften å sette i gang, er veien videre enklere. Husk viktigheten med å involvere de ansatte.

01 OmNord: Kompetanseprogram med UN Global Compact Norge

UN Global Compact Norge benytter workshop som metode i gjennomføringen av vesentlighetsanalysen på www.vesentlig.no. Bedriftene tar utgangspunkt i sin egen virksomhet som case. I workshopen får bedriftene jobbe seg gjennom sine egne caser, diskutere i grupper og får ideer og rådgivning igjennom hele prosessen. Vesentlighetsanalysen er en del av Miljøfyrtårnsertifiseringen, har man gjort denne analysen, er man godt i gang. Tilbudet er opprettet i samarbeid med flere næringsforeninger i nord, kalt OmNord. I Narvik kommune er det Narvikregionen næringsforening som er kontaktpunktet.

https://nrnf.no/bkraft

02 Konsulent tjenester

Mange konsulentbedrifter tilbyr tjenester innenfor bærekraftig utvikling. Litt avhengig av hva man i tidlig fase har pekt ut som viktige aktiviteter for sin bedrift, kan man få tilpasset seminarer, kurs eller rådgivning av mange ulike kompetansebedrifter. I Narvik kommune har vi noen lokale bedrifter som tilbyr tjenester innfor grønne forretningsmodeller og strategier. Narvik kommunens næringsselskap (Futurum) har oversikt over lokale og regionale konsulentvirksomheter, og ønsker å bistå næringslivet med informasjon.

https://www.futurum.no/

03 Oversikt over eksisterende veikart

Veikart for grønn konkurransekraft
En rekke sektorer har levert inn egne veikart for grønn konkurransekraft.
I tråd med mandatet fra regjeringen etablerte derfor ekspertutvalget for grønn konkurransekraft en åpen og dynamisk arbeidsprosess i tett dialog med næringslivet. Denne utfordringen resulterte i at en rekke bransjer utarbeidet veikart for grønn konkurransekraft. Mange av veikartene beskriver hvordan utslippene av klimagasser kan kuttes mot null i 2050, samtidig som næringene kan oppnå økt verdiskaping og nye arbeidsplasser. Her kan inspirasjon til eget bærekraftsarbeid hentes.

https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/veikart-for-gronn-konkurransekraft

Trinn 4 Implementering, måling og rapportering

Vi skal bli verdensmester i bærekraft!

Implementering

01 Implementere

I implementeringsfasen har man gått fra ord til handling, slik man i stegene før har kommet frem til, ved å sette en retning. For mange som kommer til trinn 4, vil det være naturlig å ha gjort seg opp en tanke om verdigrunnlaget for den retningen man skal ta. Noen vil mene at det er greit å jobbe med bærekraft internt og har gjort en vesentlighetsanalyse eller utarbeidet klimaregnskap på egen hånd. Andre ser verdien med å utvikle bærekraft gjennom rapporteringsstandarder og sertifiseringer, slik som for eksempel Miljøfyrtårn og ulike ISO-sertifiseringer.

Her finnes informasjon om sertifiseringer:

Miljøfyrtårn https://www.miljofyrtarn.no/

ISO https://www.iso.org/home.html

EMAS

02 Måling

Vi er kommet di hvor det forventes av markedet rundt oss at vi har et forhold til bærekraft og fotavtrykket vi skaper. Når vi måler ser vi at endringer skjer.

Effektberegning hos Miljødirektoratet **https://www.miljodirektoratet.no/klimagassutslipp-kommuner/**	Regnearkene er laget med samme avgrensning som benyttes i kommuneregnskapet. De kan brukes til å beregne effekten av tiltaket på direkte utslipp, og ikke indirekte utslipp.
Den norske stats kommunalbank **https://klimarisiko.kbn.com/regioner/nordland/narvik/**	På denne siden har vi samlet data og informasjon som er ment som et utgangspunkt for å vurdere hvordan kommunen er berørt av klimarisiko. Bla deg gjennom fanene nedenfor for å se hvordan klimagassutslipp, klimaendringer, investeringer og næringssammensetning kan påvirke risikobildet for Narvik. Denne siden er fin å bruke for å få oversikt i vår kommune over grønne prosjekter, klimagassutslipp per innbygger, største utslippskilde og stormflo.
Miljøfyrtårn **https://www.miljofyrtarn.no/om-styringsverktoy/klimaregnskap/**	Miljøfyrtårn-sertifiserte virksomheter får automatisk et oppdatert klimaregnskap hvert år basert på sine innrapporterte tall i styringsverktøyet. Sammen med innsikt fra resultatene og statistikken, har virksomheter et svært godt grunnlag for å kunne styre virksomheten mot kontinuerlig forbedring. Miljøfyrtårn har klimaregnskap er et nyttig verktøy for å identifisere hvilke aktiviteter hos virksomheten som medfører størst utslipp av klimagasser, og til å vurdere tiltak for å redusere klimagassutslippene.

4 Implementering, måling og rapportering

Vi skal bli verdensmester i bærekraft!

Rapportere

Tips:
Les mer om bærekraftsrapportering på Miljødirektoratets hjemmeside: https://www.miljodirektoratet.no/

03 Rapportere

ESRS (European Sustainability Reporting Standard)	ESRS er et rapporteringssystem for bærekraft med planlagt oppstart i 2024. Det er ventet at mer enn 1700 norske virksomheter vil måtte rapportere etter disse standardene. ESRS er designet for å gjøre rapporteringen innen EU mer nøyaktig, sammenlignbar og standardisert, og har til hensikt å minimere grønnvasking i selskaper.
GHG Protocol (Greenhouse Gas Protocol)	GHG-protokollen er verdens mest utbredte og anerkjente regnskapsstandard for klimagasser. Hensikten med dette rammeverket er å hjelpe land og selskaper med å identifisere, rapportere og redusere utslipp. Jamfør GHG-protokollen er det obligatorisk å rapportere selskapets direkte utslipp samt indirekte utslipp fra innkjøpt energi, mens det er frivillig å rapportere utslipp tilknyttet de andre aktørene i selskapets verdikjede.
GRI (Global Reporting Iniatitiv)	GRI er den ledende internasjonale standarden for bærekrafts rapportering. Bærekraftrapportering basert på rammeverket til GRI hjelper selskaper med å forstå og kommunisere deres bidrag til en bærekraftig utvikling, og omfatter alle de tre dimensjonene ved bærekraft. Denne rapporteringsstandarden er spesielt egnet for større virksomheter, men er skalerbart for SMB, GRI tar utgangspunkt i en vesentlighetsanalyse som danner grunnlag for hva man rapporterer på.
NSRS (Nordic Sustainability Reporting Standard)	NSRS er den første bærekrafts rettede rapporteringsstandarden tilpasset små – og mellomstore bedrifter. Hensikten med rammeverket er å konkretisere og definere hvordan SMB kan utøve bærekrafts rapportering. NSRS omfatter alle de tre dimensjonene av bærekraft.
TCFD (Task Force on Climate-Related Finacial Disclosures)	TCFD er en rapporteringsstandard for klimarisiko, og brytes i hovedsak ned i tre fokusområder: fysisk risiko, overgangsrisiko og ansvarsrisiko. Hensikten med implementeringen av rammeverket er å sikre at selskapet ivaretar miljøansvar i forretningsplanen, risikostyringen samt den strategiske- og finansielle planleggingen.
UN Global Compact`s Reporting Framework	UN Global Compact`s Reporting Framework er det første omfattende rapporteringsrammeverket som legger til rette for at selskaper kan rapportere eget engasjement rundt menneskerettigheter, antikorrupsjon og arbeidsliv og miljø. Rammeverket baserer seg på GRI, og tar utgangspunkt i UN Global Compact sine 10 prinsipper for ansvarlig næringsliv.